

ՎԵՆԱՐԱՆՈՒՄ

ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԿԱՐԳԵՐԻ ՀԱՍՏԱՏՄԱՆ 61-ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ՆՎԻՐՎԱԾ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹՅՈՒՆ ՎԵՀԱՐԱՆՈՒՄ

Նոյեմբերի 28-ին, շաբաթ օրը, ժամը 13-ին, Վեհարանի հանդիսությանը դահլիճում, Հայոց Հայրապետի նախագահության ներքո, տեղի է ունենում մասնավոր հանդիսություն՝ նվիրված Հայաստանում սովետական կարգերի հաստատման 61-րդ տարեդարձին:

Հանդիսությունը կազմակերպել էր հոգևոր ճեմարանի տեսչությունը:

Նախագահության սեղանի շուրջ, Հայոց Հայրապետի կողքին, տեղ են գրավել ՀՍՍՀ Միևիստրների խորհրդին առընթեր Հայ Եկեղեցու գործերի խորհրդի նախագահ Ռուբեն Պարսամյանը, տեղակալ Անդրանիկ Հասրաթյանը, Տ. Հուսիկ, Տ. Արսեն արքայազանները և հոգևոր ճեմարանի տեսուչ Տ. Եզնիկ քհն. Պետրոսյանը:

Հանդիսությանը ներկա են Մայր Աթոռի միաբանությունը, քահանայից դասը, Գևորգույն Հոգևոր Խորհրդի և Արարատյան թեմի թեմական խորհրդի անդամները, հոգևոր ճեմարանի դասախոսական կազմն ու ուսանողությունը և մայրավանքի ողջ աշխատավորությունը:

Հանդիսության քաջումը կատարվում է ՀՍՍՀ պետական հիմնի նվազով և ապա Հայոց Հայրապետի աղոթքով:

Հոգևոր ճեմարանի տեսուչ Տ. Եզնիկ քհն. Պետրոսյանը այնուհետև հանդես է գալիս հանդիսության քաջման հետևյալ բովանդակությամբ խոսքով.

«Միևիստր հանդիսականներ,

Այս օրերին հայ ժողովուրդը ցնծությամբ և հանդիսավորապես տոնում է Հայաստանում սովետական իշխանության հաստատման 61-րդ տարեդարձը, տոնում է Հայաստանի և հայ ժողովրդի վերածրնունդը:

Ս. Էջմիածնի հոգևոր ճեմարանը այսօրվա հանդիսությամբ իր համեստ լուծան է բերում այս տոնակատարություններին:

Աշխարհի գրեթե բոլոր պետությունները ունեն իրենց պետական տոները:

Մեզ համար, սակայն, նոյեմբերի 29-ը սոսկ պետական տոն չէ, այլ մահ կործանման եզրին հասած մեր հայրենիքի փրկության տոնը:

Հայրենիքը հողային մի տարածություն է, որի վրա ծնվում, ապրում ու մահանում են մի ազգի անդամները:

Դժվար է պատկերացնել ազգ՝ առանց հայրենիքի: Սակայն հայրենիքը պարզ հողային մի տարածություն չէ միայն, այլև այն վայրը, որի հետ անբաժանելիորեն կապված են տվյալ ազգի պատմությունը, նրա հոգեկան ու նյութական սրբությունը: Եվ այս իրողություններն են, որ տվյալ հողային տարածությանը շնորհում են «հայրենիք» տիտղոսը:

Հայ ժողովրդի հայրենիք Հայաստանի հետ կապված են քաղում սրբազան դեպքեր ու դեմքեր: Ամեն մի հայ սիրտ անհուն

բերկրանքով ու գոհունակությամբ է հիշում Հայկ նահապետի քաջ ոգին, Տիգրան Մեծի հաղթանակները, Արշակ Երկրորդի և հայոց ապարապետ Վասակ Մամիկոնյանի հերոսությունները, Ավարայրի ռազմիկների գոհաբերությունը, Սարդարապատի հրաշքը և երկու տարի հետո արդեն դեպի անդունդ, դեպի անհայտացում գլորվող հայ ժողովրդի և հայ հայրենիքի վերածնունդը, վերածնունդ, որը տեղի ունեցավ 1920 թվականի նոյեմբերի 29-ին, Հայաստանում սովետական իշխանության հաստատումով:

Եվ, կարծում եմ, սխալված չեմք լինի, եթե այս իրադարձությունը համարենք մեր ժողովրդի պատմության ամենամշակակալից դեպքը, թեկուզև սույն այն պատճառով, որ հայ ժողովրդի պատմությունը չընդհատվեց, այլ շարունակվեց: Չէ՞ որ առանց այս իրադարձության այսօր արժեք չեն ունենա ո՛չ Հայկ նահապետը, ո՛չ Տիգրան Մեծը և ո՛չ էլ Ավարայրը:

1920 թվականին հաջորդեցին 61 տարիներ: Այս փոքրիկ ժամանակահատվածում հայ ժողովուրդը ո՛չ միայն արժեկորեց իր անցյալը, այլ նաև իբրև հավատարիմ և արժանի անդամը Սովետական հզոր և եղբայրական մեծ Միության, ստեղծեց իր ներկան և ապահովեց մի փալտում ապագա:

Թույլ տվեք այս մտածումներով հանդիսությունը հայտարարել բացված:

Այնուհետև արժանապատիվ տեսուչը հրավիրում է հոգևոր ճեմարանի հայ ժողովրդի պատմության դասախոս դոկտ., պրոֆ. Սիմոն Կրկյաշարյանին՝ հանդես գալու հայ մեր պետականության՝ Հայաստանի Խորհրդային Հանրապետության հաստատման 61-րդ տարեդարձին նվիրված զեկուցումով:

Հարգելի բանախոսը նախ շեշտում է, որ համայն հայ ժողովուրդը, որ ի հայրենիք և ի սփյուռս աշխարհի, այսօր ազգային հղափարության զգացումով և արժանավայել շուքով նշում է իր փառապանծ հոբելյանը՝ Հայաստանում սովետական կարգերի հաստատման և ազգային իր վերածննդյան 61-րդ տարեդարձը:

Հայաստանում սովետական կարգերի հաստատումով մեր էջ է բացվում հայ ժողովրդի կյանքում:

Անցյալի ավելի քան վեց հարյուր տարիների բռնությունները, մահաբեր մորիկները, որոնք անցել են մեր երկրի վրայով, չեն կարողացել մարել ողջ հայության սրտում Հույսն ու Հավատը պայծառ ապագայի նկատմամբ:

Երկար ու տառապալից տարիներից հետո, վերջապես, 1920 թվականի նոյեմբերի 29-ին, բացվում է հայ ժողովրդի համար փրկության արշալույսը:

Այնուհետև հարգելի բանախոսը իր զեկուցման մեջ հանգամանորեն կանգ է առնում անցյալ 61 տարիների ընթացքում մշակույթի, գիտության, հայրենաշինության, արդյունաբերության, գյուղատնտեսության և բազում այլ բնագավառներում հայ ժողովրդի ստեղծած հայրենական նվաճումների վրա:

Հայաստանում սովետական կարգերի հաստատումը «ոչ միայն ֆիզիկապես փրկեց հայ ժողովրդին բնաջնջումից և աշխարհի քարտեզի վրա վերահաստատեց Հայաստան տեղանունը, այլև նրան տվեց ազգային վերածննդի, տնտեսական, քաղաքական ու մշակութային քարավաճման լիակատար հնարավորություն:

Մենք ոչ միայն բուժեցինք մեր ծանրածանր վերքերը, այլև առաջընթացի լայն հնարավորություններ ստանալով, եղբայրական ուս ժողովրդի անշահախնդիր օգնությամբ, կարողացանք յոթ միլիոնաց քայլերով ընթանալ առաջ և կանգնել առաջավոր մարդկության կողքին, տնտեսության և մշակույթի բոլոր ասպարեզներում:

Ո՞րն է մեր հանրապետության անցած 61-ամյա ողորմ հանրագումարը:

Խորհրդային իշխանությունը Հայաստանում 1920 թվականին հին աշխարհից ժառանգություն էր ստացել լիովին քայքայված մի տնտեսություն: Խորհրդային եղբայրական ժողովուրդների օգնությամբ, առաջին հնգամյակների տարիներին մեր հանրապետությունը դարձավ շինարարական հսկա մի հրապարակ: Իրար ետևից լիառուցվեցին մոտավոր գործարան-հսկաներ, էլեկտրակայաններ, ճանապարհներ, ջրանցքներ կենսատու, մեր քաղաքներ և ավաններ: Մեծ զարկ տրվեց մետաղագործությանը և մեքենաշինությանը, քիմիական, թեթև և սննդի արդյունաբերությանը:

Ետպատերազմյան տարիներին մեր թափով զարգացավ մեր հանրապետության արդյունաբերությունը:

Առավել հատկանշականն այն է, որ այս ժամանակահատվածում զգալիորեն ընդարձակվել է մեր արդյունաբերության աշխարհագրությունը: Հանրապետության արդյունաբերական նախկին կենտրոնների՝ Երևանի, Լենինականի, Կիրովականի գործարաններից բացի, հզոր արդյունաբերական միավորներ ստեղծվեցին նաև Արովյանում, Հրազդանում, Չարենցավանում և այլ քաղաքներում:

Վերջին մի քանի տարիների ընթացքում մենք ինքներս ակնհայտես եղանք հսկայական կառույցների: Մի կողմ թողած մեր նոր քաղաքների գեղատեսիլ շենքերը, լայնահուն փողոցներն ու պողոտաները, մենք իրավամբ հպարտ ենք Հրազդանի գեղատեսիլ ափին քարծրացած հույակերտ մարգագաղառով, փրկարար Արփա-Սևան եզակի ջրատարով: Մենք այսօր կարող ենք իրավագիտորեն հպարտանալ քաղաքակիրթ մարդկության առաջ մեր մայրաքաղաքի մետրոպոլիտենով և այլ փառավոր կառույցներով:

Մեր հանրապետությունում քարձր զարգացման հասավ նույնպես ժողովրդական կրթությունը: Այժմ մեր հանրակրթական դպրոցներում մատաղ սերնդի կրթությամբ ու դաստիարակությամբ զբաղվող մասնագետ ուսուցիչների թիվը մեծապես գերազանցում է անցյալում Հայաստանի թղոր դպրոցներում ընդգրկված աշակերտների ընդհանուր թվին:

Անցյալում քարձրագույն ուսումնական և ոչ մի հաստատություն չունեցող մեր երկիրը այսօր իր 13 քարձրագույն ուսումնական հաստատություններով և շուրջ 60 հազար ուսանողներով այդ ասպարեզում առաջ է անցել շատ այլ երկրներից: Եթե անցնա՞նք ուսումնաստե՞նք թայ ներիտասարդները ստիպված էին, այն էլ հնարավորության դեպքում, սովորելու համար մեկնել արտասահմանյան համալսարաններ, այսօր մեր, Երևանի քարձրագույն ուսումնական հաստատություններում սովորում են ոչ միայն սփյուռքահայ երիտասարդներ, այլև պատկանելի թվով օտար ուսանողներ Միության տարբեր քաղաքներից և արտասահմանյան մի շարք երկրներից:

Այսօր երկրագնդի վրա փոքր մի տարածություն գրադեցնող մեր հանրապետության գիտությունների նվաճեմիս ունի շուրջ յոթ հազար գիտական աշխատակիցներ: Ակադեմիայի ավելի քան երեք տասնյակ գիտահետազոտական ինստիտուտների աշխատասենյակներում կատարված հայտնագործություններն այժմ ծանոթ են ողջ գիտական աշխարհին:

Անմախընթաց վերելքի ուղիով ընթացավ մեր ժողովրդի՝ դարավոր ավանդներ ունեցող հոգևոր մշակույթը: Նկարչության, երաժշտության, թատերական արվեստի, գրականության ասպարեզում մեր արվեստագետներն ու գործիչները հասան համաշխարհային ճանաչման և համընդհանուր գնահատության:

Առանձնապես խորագացավ ու քարգա-

վանեց մեր ճարտարապետությունը: Հայը միշտ էլ եղել է շինարար, միշտ էլ կառուցել է, սակայն ժամանակը, իր բերած աղետներով, եղել է հայ ճարտարապետ-շինարարի անողոր թշնամին, օտար նվաճողների հետ դաշնակցած ավերել ու քանդել է նրա կառուցածը: Բայց այսօր, խորհրդային եղբայր ժողովուրդների համերաշխ ընտանիքում, հայ շինարարը, ապահով իր ապագայի համար, կառուցում է անվախ՝ շենացնելով ու գեղեցկացնելով իր հայրենի երկիրը: Դեռ ավելին: Հայ ճարտարապետն այսօր ոչ միայն կառուցում է, այլև վերակառուցում մեր անցյալի կիսավեր պատմական հուշարձանները՝ դրանց տալով նոր, երկրորդ կյանք:

Այսօր, Հայաստանում խորհրդային իշխանության հաստատման 61-ամյա ժամանակաշրջանի քարձրներից, առավել նկատելի են մեր ժողովրդի հերոսական սխրանքների հետևանքով ունեցած հաջողությունների հսկայական չափերը: Այդ հաջողությունների համար մեր հանրապետության փողփողուն դրոշի վրա այժմ փայլում են պետական հինգ ջրանշաններ, որոնք խորհրդանշում են հայ ժողովրդի իսկական վերածնունդը:

Հանդիսության ընթացքում գործադրության դրվեց նաև օրվա տոնի խորհուրդը լուսարանող գեղարվեստական կոկիկ մի ծրագիր՝ քաղկացած արտասանություններից, խմբերգերից և նվագներից:

Հոգևոր ճեմարանի երգեցիկ խումբը, երաժշտության դասատու Տ. Ղևոնդ քհն. Հարությունյանի ղեկավարությամբ, սպորտով կատարեց «Հայրենիքիս հետ» (խոսք՝ Հովն. Թումանյանի, երաժշտությունը՝ Ալ. Հարությունյանի), «Գովք Հայաստանի» (խոսք՝ Սարմենի, երաժշտությունը՝ Ստ. Զրբաշյանի), «Հայաստան իմ քաղցրամուն» (խոսք՝ Պարույր Սևակի, երաժշտությունը՝ Լ. Զովհաննիսյանի) խմբերգերը:

Մի քանի ուսանողներ հանդես եկան արտասանություններով: Գ. լսարանի ուսանող Սմբատ սրկ. Արիստակեսյանը արտասանեց Գեղամ Սարյանի «Խորհրդային Հայաստան» բանաստեղծությունը, Ա. լսարանի ուսանող Մկրտիչ Ներսիսյանը՝ Եղ. Զաքենցի «Ես իմ անուշ Հայաստանի» հանրաժանոթ քերթվածը, Ա. լսարանի ուսանող Հակոբ Մարտիրոսյանը՝ Համո Սահյանի «Երգ Հայաստանի» ստեղծագործությունը:

Ա. լսարանի ուսանող Սարգիս Գուտուգյանը փայլուն կերպով դաշնամուրի վրա կատարեց Ա. Խաչատրյանի «Պոնեմ»-ը, Գ. դասարանի ուսանող Հովակիմ Քիլեջյանը,

նույնպես Ա. Խաչատրյանի, «Էտյուդ»-ը:

Հանդիսության ավարտին հոգևոր անմարանի արժանապատիվ տեսուչը հրավիրեց Հայոց Հայրապետին՝ Իր պատգամն ու օրհնությունը տալու օրվա տոնի առիթով:

Նորին Սուրբ օծությունը մախ Իր ուրախությունը արտահայտեց օրվա հանդիսության ծրագրի հաջող կազմության և գործադրության համար, Իր գնահատանքը հայտնեց տեսչին, օրվա բանախոս դասախոսին և գեղարվեստական բաժնի մասնակիցներին:

Հայրենական վերածննդյան այս օրերին, մեզ վեհափառ Հայրապետը, իրենց վերածնունդն են ապրում ման Հայաստանյայց Առաքելական եկեղեցին ու Մայր Ա-

թոռ Ս. Էջմիածինը «հոգևոր կյանքի զարթոնքով, տասնյակ պատմական հուշարձան վանքերի և եկեղեցիների վերանորոգումով և հատկապես Սուրբ Էջմիածնի անմախընթաց շքեղացումով:

Փրկչի Իջման Սուրբ Սեդանից և մեր բոլորի արտերից բյուր օրհնություն մեր վերածնված ամենայն հայոց մայր հայրենիքին», եզրակացնում է Վեհափառ Հայրապետը, հանդիսականների հոտնկայս և երկարատև ծափողջույնների ներքո:

Հայաստանում խոփատական կարգերի հաստատման 61-րդ տարեդարձին նվիրված հանդիսությունն ավարտվում է Հայոց Հայրապետի «Պահպանիչ»-ով:

